

*Praca z uczniem
niedosłyszającym w
nauczaniu przedmiotów
przyrodniczych*

Opracowanie mgr Regina Kmicińska

Uczeń słabo słyszący- sposoby pracy

- uwzględnianie pomyłek związanych z zastosowaniem odpowiedniej terminologii;
- wzbogacanie słownictwa biernego i czynnego oraz rozumienia go podczas różnych form komunikacji,
- aktywizowanie do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań,
- używanie pytań, które do ich zrozumienia nie wymagają stosowania prozodii (właściwości języka, które nadają brzmieniowy charakter wypowiedzi- akcent, intonacja,)
- uwzględnianie trudności z operowaniem relacjami czasowymi i przyczynowo-skutkowymi,

Uczeń słabo słyszący- sposoby pracy

- omawianie istotnych pojęć przy wykorzystaniu dotychczasowego zasobu słownictwa i doświadczeń życiowych,
- wydłużanie czasu pracy,
- stosowanie zasady poglądowości podczas wprowadzania nowych pojęć, definicji,
- zapewnienie podczas lekcji bezwzględnej widoczności twarzy osoby mówiącej
- sprawdzanie rozumienia pytań, poleceń, czytanych tekstów,

Uczeń słabo słyszący- sposoby pracy

- zachęcanie ucznia do zgłaszania niezrozumiałej treści,
- wskazywanie przez nauczyciela fragmentów, w których znajdują się istotne informacje,
- odpytywanie ucznia z wybranych fragmentów tekstów w podręczniku, tekstów źródłowych, przy użyciu słownictwa, zwrotów w nim występujących,

Ocenianie uczniów z wadą słuchu

Ocenianie ucznia z wadą słuchu wymaga znacznej indywidualizacji. Nie jest to proste zadanie zwłaszcza, że należy wziąć pod uwagę wiele kryteriów.

Dokonując oceny należy uwzględnić:

- ✓ rodzaj ubytku słuchu i ewentualne inne dysfunkcje, które często ograniczają możliwości ucznia,
- ✓ wysiłek ucznia przejawiający się pracowitością, pilnością i systematycznością,
- ✓ w przypadku ustnego odpytywania można oczekiwać odpowiedzi na konkretne, zrozumiałe dla ucznia pytania (należy pamiętać, że uczeń z wadą słuchu z powodu lęku przed reakcją klasy i nauczyciela unika sytuacji, w których musiałby przyznać się do tego, że nie rozumie mowy innych co może wywoływać u ucznia stres, niepewność, zahamowanie czy też lęk przed ośmieszeniem),

Ocenianie ucznia z wadą słuchu

- ✓ jeżeli uczeń udzielił złej odpowiedzi lub nie odpowiedział (ustnie lub pisemnie) należy upewnić się czy zrozumiał pytanie zadając je ponownie (sformułować proste pytanie) i dopiero wówczas brak prawidłowej odpowiedzi może oznaczać, że uczeń nie przyswoił danego materiału,
- ✓ zadając pytania należy unikać takich, które wymagają odpowiedzi tak lub nie i pamiętać, że uczeń niedosłyszający mimo, że nie zrozumie pytania czy informacji z reguły przytaknie,
- ✓ o sprawdzianach uczeń powinien być poinformowany z wyprzedzeniem, najlepiej w formie pisemnej ponieważ potrzebuje więcej czasu na przyswojenie wiadomości,
- ✓ ocena negatywna pogłębia bierność i brak wiary we własne możliwości oraz nasila kompleks niepełnosprawności, dlatego też powinna być poprzedzona informacją o tym, za co ją uczeń otrzymał, w jaki sposób może ją poprawić i kto mu pomoże,
- ✓ ocena powinna pełnić funkcję rewalidacyjną i wychowawczą, a w mniejszym zakresie dydaktyczną,

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla dziecka w pierwszej ławce w rzędzie od okna.

Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0, 5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Należy też, umożliwić dziecku odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji, co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Przyjęcie przez nauczyciela pozycji bardziej statycznej podczas prowadzenia lekcji- nie powinien chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to utrudnia odczytanie mowy z jego ust.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszącym

Nauczyciel powinien stać w pobliżu dziecka zwrócony twarzą w jego stronę, to ułatwi odczytanie mowy z ust.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Należy mówić wyraźnie,
unikać gwałtownych ruchów
głową, czy nadmiernej
gestykulacji.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Należy zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas, unikać szeleszczenia kartkami, szurania krzesłami, gdyż utrudnia to rozumienie wypowiedzi nauczyciela i innych uczniów, powoduje też zmęczenie.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Należy upewniać się, czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez dziecko słabo słyszące. W przypadku trudności należy zapewnić dodatkowe wyjaśnienia, formułując inaczej polecenia, używając prostego, znanego dziecku słownictwa.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszącym

Unikać wydawania dziecku słabo słyszącemu kilku poleceń jednocześnie.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Podczas prowadzonych doświadczeń, zajęć w terenie, obserwacji, zapewnić uczniowi z wadą słuchu współpracę z uczniem zdolnym, który pomoże mu podczas zajęć np. szybciej otworzy książkę, wyjaśni niezrozumiałe zwroty, zapisze spostrzeżenia i wnioski i pozwoli na ich odpisanie.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Pozwolić uczniowi na
odwracanie się podczas zajęć
do uczniów siedzących za nim.

©Agencja Gazeta

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Nauczyciel może przygotować na piśmie plan zajęć (zwłaszcza praktycznych, w terenie), gdzie przedstawione będą poruszane, omawiane zagadnienia, nowe słownictwo.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Jeżeli wprowadzasz nowe słownictwo stosuj zasadę pogłębowości. Daj czas na przyswojenie nowej terminologii. Pamiętaj, że uczeń musi skojarzyć słowo- wyraz-obraz .

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Często sprawdzać stopień
opanowania i zrozumienia
nowej terminologii .

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Pozwolić uczniowi z wadą
słuchu na zagłądanie podczas
lekcji do notatek kolegi.
Pomoże to jemu na
dokończenie zadania,
odnalezienie informacji w
tekście, dokończenie notatki.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszącym

Jeżeli lekcja prowadzona jest metodami aktywizującymi lub stosowana jest pogadanka, ławki powinny być ustawione tak, aby uczeń miał możliwość obserwacji zarówno twarzy nauczyciela, jak i innych uczniów.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

W przypadku jednostronnego uszkodzenia słuchu lub znacznej różnicy uszkodzenia między jednym i drugim uchem, uczeń powinien być zwrócony do grupy klasowej uchem zdrowym lub lepiej słyszającym.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Jeżeli podczas lekcji warsztatowych prowadzone są doświadczenia, obserwacje w grupach, należy przydzielić ucznia do grupy, która pomoże mu podczas wykonywanych zadań: sformułować wnioski, zapisać obserwacje i spostrzeżenia, wykonać rysunki itp.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Podczas zajęć warsztatowych ,w których uczniowie prowadzą samodzielnie proste doświadczenia, obserwacje nie wyręczaj ucznia z zadań, które musi wykonać. Upewnij się , czy zrozumiał polecenie, instrukcję wykonania doświadczenia.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszącym

Wspomagaj ucznia w dokładnym wykonaniu zadania - doświadczenia, eksperymentu. Pamiętaj że uczeń niedosłyszący może mieć trudności w dostrzeganiu związków przyczynowo-skutkowych i zależności, dlatego pomóż mu zrozumieć wynik doświadczenia i sformułować wnioski.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Uczeń niedosłyszający może mieć trudności w konstruowaniu wypowiedzi ustnych na podstawie przeprowadzonego samodzielnie doświadczenia. Nie wyręczaj go w prezentacji wyników na forum klasy, wspomagaj tylko w poprawnym budowaniu zdań, stosowaniu odpowiedniego słownictwa.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Jeżeli uczeń wykazuje szczególne zainteresowanie twoim przedmiotem lub wybranymi działami wykorzystuj jego ciekawość, dociekliwość podczas lekcji ; pozwól mu na prezentowanie doświadczenia na forum klasy. Wykorzystywanie wielu zmysłów pozwoli mu lepiej zrozumieć omawiany problem. Zachęć do udziału w zajęciach pozalekcyjnych.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Jeżeli podczas lekcji warsztatowych przewidziane są zajęcia w parach należy przydzielić takiego ucznia, który będzie współpracował z nim, a nie wyręczał go we wszystkich czynnościach.

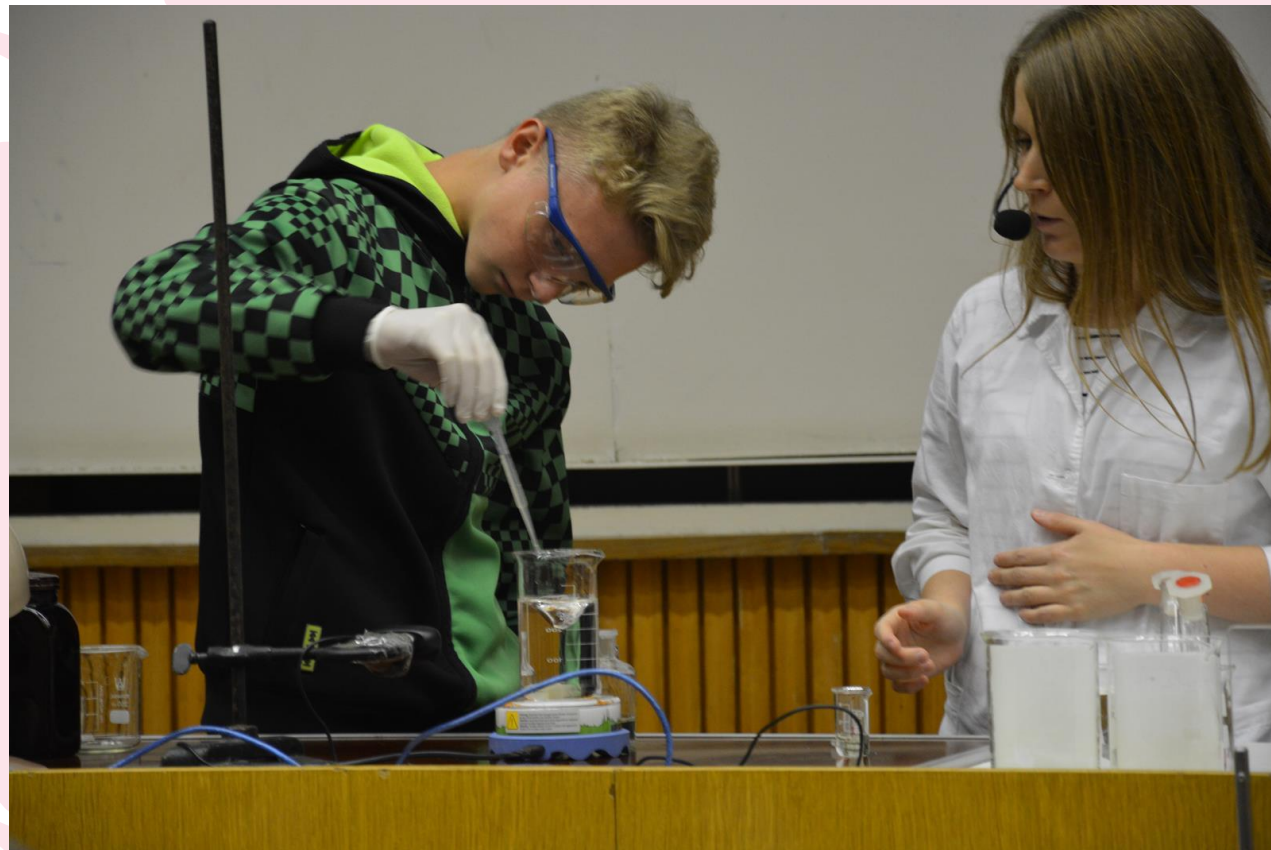
Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszającym

Podczas doświadczeń z użyciem różnych substancji chemicznych pomóż mu odczytać informacje na etykietach – tu trudnościami może się okazać wzór chemiczny, stosowane skróty miar. Jeżeli uczeń ma duże trudności z opanowaniem wzorów chemicznych przygotuj dla niego etykiety, gdzie obok wzoru chemicznego umieścisz nazwę związku.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszącym

Kontroluj, czy prawidłowo odmierza
wskazane w instrukcji substancje
potrzebne w doświadczeniu.
Wyjaśnij, że prawidłowe proporcje
mają wpływ na wynik
prowadzonego doświadczenia.

Zasady postępowania w pracy z uczniem niedosłyszącym

Uczeń niedosłyszący może mieć problem ze stosowaniem fachowego nazewnictwa, dlatego jeżeli planujesz zajęcia z mikroskopowania przygotuj dla niego instrukcję, w której nazewnictwo związane z budową mikroskopu i wykonywaniem preparatu będzie wspomagane rysunkami.

Chcę słyszeć

Dostosowanie wymagań w pracy z uczniem niedosłyszających

Zakres dostosowań dotyczący treści nauczania	Zakres dostosowań dotyczący form i metod pracy
Uczeń w czasie zajęć: 1. ma problemy w przyswajaniu wiedzy wymagającej sekwencyjnego (logicznego) porządkowania faktów .	- zadawanie pytań naprowadzających, według których uczeń łatwiej przyswoi omawiane treści, - stosowanie pomocy wizualnych, modeli, umożliwiających porządkowanie informacji,
2.ma trudności w przyswajaniu pojęć, umiejętności ich definiowania i budowania systemu pojęć	- wypisanie na tablicy słowa kluczowe podczas omawiania nowego tematu - jak najczęściej używać pomocy wizualnych (tablic, wykresów, rysunków itp.), -wyjaśnianie pojęć nieznanych, abstrakcyjnych, -stopniowanie trudności, - pomoc w analizie treści tekstów – ukierunkowana praca z tekstem (zwrócenie uwagi na związki przyczynowo-skutkowe i czasowo-przestrzenne).
3. podczas zajęć warsztatowych ma trudności w językowej organizacji tekstu w zakresie formułowania opinii, sądów, argumentowania, wartościowania itp.	- pomoc w dokonywaniu interpretacji treści, - pomoc w formułowaniu odpowiedzi, przygotowanie planu wypowiedzi ułożonego w formie pytań, - zaznaczanie w tekście zwrotów, które będą pomocne w formułowaniu wypowiedzi

Dostosowanie wymagań w pracy z uczniem niedosłyszącym

Zakres dostosowań dotyczący treści nauczania	Zakres dostosowań dotyczący form i metod pracy
4.ma trudności w formułowaniu wypowiedzi, ubogi zasób słownictwa tematycznego;	- zadawanie pytań pomocniczych ułatwiających przeprowadzenie spójnej, logicznej wypowiedzi, - pomoc podczas wypowiedzi ustnych w doborze słownictwa, - wydłużanie czasu na odpowiedzi, unikanie nagłego wrywania do odpowiedzi, - formułowanie krótkich, prostych pytań, częste upewnianie się, czy zostały dobrze zrozumiane, - wzbogacanie czynnego i tematycznego słownictwa, - częste odpytywanie nowo poznanych terminów przyrodniczych, - stosowanie różnych technik ułatwiających zapamiętanie nowych informacji, - unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć, - odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie będzie pytany, - podchodzenie w trakcie samodzielnej pracy, w razie potrzeby ,udzielanie pomocy, wyjaśnień

Dostosowanie wymagań w pracy z uczniem niedosłyszącym

Zakres dostosowań dotyczący treści nauczania	Zakres dostosowań dotyczący form i metod pracy
5. podczas samodzielnego cichego czytania ma trudności w selekcjonowaniu informacji, wiązania informacji w logiczną całość;	-pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału, wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału, - przygotowanie przez nauczyciela notatki zawierającej najistotniejsze informacje, - wypisanie podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź w tekście, wykresie, schemacie, ilustracji, - pozostawienie większej ilości czasu na pracę z danym materiałem, - dzielenie materiału na mniejsze części, -wskazanie fragmentu, w którym zawarte są istotne informacje, - ukierunkowanie myślenia, - odwoływanie się do konkretów i sytuacji z życia,

Dostosowanie wymagań w pracy z uczniem niedosłyszącym

Zakres dostosowań dotyczący treści nauczania	Zakres dostosowań dotyczący form i metod pracy
6. ma trudności w trwałym zapamiętywaniu treści,	-częste powtarzanie i systematyczne utrwalanie istotnych treści, odwoływanie się do wcześniej omówionych treści, - częste sprawdzanie wiadomości z mniejszych partii materiału, - powtarzanie kluczowych informacji z lekcji w części podsumowującej zajęcia lekcyjne, - wklejanie do zeszytu fiszek z najistotniejszymi informacjami z danej lekcji przygotowanymi przez nauczyciela lub wykonanymi przez ucznia z materiału wskazanego przez nauczyciela,
7.ma ograniczone możliwości długiej koncentracji na treściach odbieranych przez dłuższy czas drogą słuchową,	-stosowanie różnorodnych pomocy podczas zapoznawania ucznia z nowym materiałem pozwalających na odbiór treści różnymi kanałami percepcji (wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny, kinetyczny)

Dostosowanie wymagań w pracy z uczniem niedostępnym

Zakres dostosowań dotyczący treści nauczania	Zakres dostosowań dotyczący form i metod pracy
8. uczenie się na pamięć, bez zrozumienia, rozwiązywanie problemów w sposób mechaniczny,	- stosowanie pomocy w postaci pytań naprowadzających, - ukazywanie innych sposobów rozwiązywania napotkanych trudności, analizowanie problemu,
9. krótko koncentruje się na wykonywanym zadaniu, podczas korzystania z różnych pomocy, gdyż znajdujące się wokół niego przedmioty często rozpraszają go,	- ograniczać ilość przedmiotów znajdujących się na ławce ucznia, przybory niepotrzebne w czasie zajęć uczeń powinien schować do plecaka, wykorzystywać tylko te, które w danym momencie lekcji są potrzebne, - sprawdzanie, czy uczeń wykonał polecenie ,np. czy otworzył atlas na podanej stronie, a dopiero potem wydać następne, - sprawdzanie, czy uczeń wkleił przygotowane materiały do zeszytu, - kierowanie uwagi ucznia na tok lekcji np. poprzez stosowanie przedmiotów w jaskrawych kolorach w celu przyciągnięcia,

A large, irregular pink brushstroke shape serves as a background for the text. It has a soft, painterly texture with visible brush marks and a slightly darker pink outline.

*Najlepszym sposobem na
rozpoczęcie jest
skończenie z mówieniem i
przystąpienie do działania.*

Walt Disney